Sven Lindqvist: Tal om kriget i Afghanistan

Talare
Sven Lindqvist
Författare

Datum
16 januari 1982

Plats
Stockholm

Jag minns Afghanistan. Det var i mars-april
1973. I bergen hade den stränga vintern just
gett vika. Det första bleka gräset låg ännu
bara som 'utandat' över marken, halvsynligt -
som dagg, som dimma. Popplarnas grönska var
ännu ljus och genomskinlig som eldslågor kring
de pärlgrå stammarna.

Jag minns det stränga moränlandskapet, så
hårt och stenigt närmast ögat, hur det bredde
ut sig i milslånga sluttningar och försvann
vid horisonten i ett mjukt töcken. Jag minns
nomadernas svarta tält, deras hemvävda tyger
av garn så tjockt som snören, deras små raggiga
långhåriga kameler.

Men framför allt minns jag att de var beväpnade.

Jag var på hemväg efter mer än två år i Asien.
jag kom från Indien. När jag lämnade den indiska
halvön och körde upp genom Khyberpasset
såg jag för första gången beväpnade bönder.
Jag mötte dem överallt längs vägarna och ute i
byarna med geväret på ryggen.

Jag är pacifist. Jag älskar inte vapen.
Men efter att ha varit i Indien var jag glad
att se beväpnade bönder. Böndernas vapen
behövs som motvikt mot godsägarmakten, mot ockrarmakten,
mot köpmannamakten. Där denna treenighet

härskar är det bara böndernas vapen som
garanterar att folkets synpunkter blir i någon
mån tillgodosedda.

För första gången på länge mötte jag i Afghanistan
människor som verkade fullständigt okuvade.
Var och en som kom emot mig ansåg sig
uppenbart vara lika mycket människa som jag.
Efter Indien var det en underbar, en befriande,
en nästan otrolig upplevelse.

Bönderna i Afghanistan har alltid behövt sina
vapen. De bor i en korsväg där världsväldena
alltid stött ihop. Från väster har Alexander
den store och perserriket trängt på. Från norr
har Djingis Khan och ryssarna pressat sig fram.
Från söder har Stormongulen och den brittiska imperialismen
kommit.

1838 ockuperade britterna Afghanistan och
utropade en lydkonung. Afghanerna svarade med
gerillakrig. Det var det första afghanska frihetskriget
i modern tid. Efter fyra års krig var
den brittiska ockupationsarmen tillintetgjord och
det blev fred.

Fyrtio år senare, 1878, försökte britterna
igen. De marscherade in. De lät installera en
lydkonung som skulle dela in landet och ge britterna
en s k "vetenskaplig" gräns vid Hindukush.
Afghanerna svarade med gerillakrig. Det var det
andra afghanska frihetskriget. Efter tre år
måste britterna dra sig tillbaka med oförrättat
ärende.

Fyrtio år senare, 1919, var det dags igen.
Det tredje afghanska frihetskriget blev det
kortaste. Det slutade samma år med att britterna

tvingades avstå från alla anspråk på överhöghet
och erkänna Afghanistan som en suverän
stat.

Sextio år senare, 1979, var det ryssarna som
marscherade in och installerade en lydkonung.
Afghanerna svarade återigen med gerillakrig.
Det är det fjärde afghanska frihetskriget.
Det är ännu oavgjort.

Kriget har nu varat i två år. Tre miljoner
afghaner har bombats ut ur sitt hemland och sitter
som flyktingar i grannländerna. Tiotusentals
politiska fångar torteras i fängelser och
läger. Men ryssarna har inte lyckats bryta det
afghanska folkets motstånd.

Det är på tiden att vi börjar ta kriget i
Afghanistan på allvar. På samma sätt som vi tog
Vietnamkriget på allvar. Det är därför vi har
samlats här idag.

Våra rop skallar Sovjet ut ur Afghanistan!
Som våra rop skallade för 15 år sedan: USA ut
ur Vietnam!

Och med samma rätt.

Ty återigen har en stormakt brutalt kränkt
ett litet lands suveränitet. Återigen kämpar
ett fattigt folk mot en stormakts stridsvagnar
och attackhelikoptrar. Återigen är det nödvändigt
att mobilisera en internationell opinion till stöd
för dem som kämpar mot övermakten.

Den gången, för 15 år sedan, var det många
som sa: Inte kan man ta ställning mot USA. Vietnamkriget
är ett tragiskt misstag, det medges.

Men med alla sina fel och brister är ju ändå USA den ledande demokratin. Därför måste vi solidarisera oss med USA vilka missgrepp det än begår.

Idag säger många detsamma: I Afghanistan har Sovjet inte handlat med tillräcklig besinning, det medges. Men med alla sina fel och brister är ju ändå Sovjet den ledande socialistiska staten. Inte kan man ta ställning mot Sovjetunionen.

Vi svarade den gången: Inget politiskt system, allra minst. demokratin, ger en stormakt rätt att bomba ett litet land till underkastelse.

USA har förrått demokratin med sitt krig i Vietnam. Och Vietnam är inget tragiskt undantag. Det är den yttersta konsekvensen av den imperialistiska politik som USA bedriver överallt i Asien, i Afrika, i Latinamerika.

Vi svarar detsamma idag: Sovjet har förrått socialismen med sitt krig i Afghanistan. Och Afghanistan är inget undantag. Det är den yttersta konsekvensen av den imperialistiska politik som Sovjet bedriver i Polen, i Tjeckoslovakien, i alla sina europeiska och asiatiska lydriken.

Sovjet kan inte längre kallas en socialistisk stat. Och inget politiskt system, allra minst socialismen, ger en stormakt rätt att bomba ett litet land till underkastelse.

Den gången, för 15 år sedan, var det många som sa: Jamen gerillan i Vietnam är ju kommunistisk Den har stöd från kommunistländerna. Vad kommer att hända med den fria företagsamheten och de medborgerliga rättigheterna om en sådan

regim kommer till makten?

Idag är det många som säger detsamma: Jamen gerillan i Afghanistan är ju reaktionär! Det är ju de fanatiska prästernas och de avsatta stamhövdingarnas gerilla. Den har stöd från CIA och från diktaturen i Pakistan. Vad kommer att hända med kvinnans rättigheter, med jordreformen, med alfabetiseringskampanjen om dessa rebeller kommer till makten?

Vi svarade den gången: Det är sant att motståndet i Vietnam började bland kommunisterna och leds av dem. Men genom alla de brott som USA begått har USA fått inte bara kommunisterna utan nästan hela folket emot sig.

Vi svarar detsamma idag: Det är sant att motståndet i Afghanistan började bland präster och stamhövdingar. Men genom de brott som Sovjet begått och dagligen begår har Sovjet fått nästan hela det afghanska folket emot sig.
Det avgörande argumentet är i båda fallen detsamma: Det är inte den amerikanska krigsmakten som skall avgöra om vietnameserna skall ha en kommunistisk regering eller inte. Det är vietnamesernas ensak.

Det är inte sovjetiska krigsmakten som skall avgöra om afghanerna skall ha en reaktionär regering eller inte. Det är afghanernas ensak.

På precis samma sätt som det är svenskarnas ensak vilken regering som skall styra här i landet, hur reaktionär och förblindad den än må vara.

Den gången, för 15 år sedan, var det många
som sa: Vietnam ligger så långt bort. Det angår
inte oss.

Vi svarade då: Vietnameserna kämpar även
för vår frihet. De kämpar för alla små staters
rätt till oberoende i supermakternas värld.

Och vi svarar detsamma idag, med ännu större
rätt: Afghanistan ligger inte långt bort.
Samma krigsmakt som bombar och torterar där
står bara några tiotal mil från våra egna gränser.
Afghanerna kämpar även för oss.

Om Sovjet får för sig att man bara kan
marschera in och upprätta lydregeringar i neutrala
grannstater utan att någon protesterar
- ja, då kommer turen en dag även till oss.

Vi är också en neutral grannstat till Sovjet.
När vi stöder afghanernas kamp för oberoende
så är det vår egen rätt till oberoende
vi därmed hävdar.

Därför:
STÖD DET AFGHANSKA FOLKETS KAMP
SOVJET UT UR AFGHANISTAN!

Källa
Manuskript hämtat från Afghanistan-nytt nr 2 1982 (2026-09-28)

Taggar
Fredsrörelsen

URI
https://www.svenskatal.se/tale/sven-lindqvist-tal-om-kriget-i-afghanistan